

Joanna Siekiera

Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna

Bielsko-Biała

SYLWETKI POLSKICH DYPLOMATÓW NA PACYFIKU

Istota relacji Polski z państwami Pacyfiku Południowego

Region Oceanu Spokojnego jest miejscem krzyżowania się międzynarodowych działań byłych potęg kolonialnych, obecnie gospodarczych. Państwa wyspiarskie, po latach politycznej zależności od swoich dalekich, europejskich metropolii, są wreszcie w stanie samodzielnie decydować o kierunkach swojej dyplomacji, zarówno lokalnie, jak i globalnie. Światowe mocarstwa, takie jak Stany Zjednoczone, Rosja, Japonia czy Chiny dokładają starań w utrzymaniu bądź odbudowywaniu swoich stref wpływów. Dlatego też, coraz powszechniejszą staje się teza, jakoby XXI wiek był wiekiem Pacyfiku. Tym samym, na dalszy plan, w sferze stosunków dyplomatycznych i handlowych, przesuwa się Wspólnotę Euroatlantycką¹. Uwaga światowej opinii publicznej, potentatów gospodarczych oraz naukowców skupia się

¹ Poprzez liczne kryzysy, pogłębiające złą sytuację gospodarczą, Świat Zachodni (Stany Zjednoczone oraz Unia Europejska – J. S.) przestaje być wiarygodnym i pożądanym partnerem w wymianie handlowej z państwami z innych regionów globu. Szerzej na temat ekspansji Pacyfiku w XXI w. zob.: S. Terry, *Where the wave of the future will crest?* "The Christian Science Monitor" 1982, September 28.

głównie na regionie Azji Południowo-Wschodniej, lekceważąc tymczasem liczniejsze państwa, członków Organizacji Narodów Zjednoczonych na Oceanie Spokojnym.

Polska obecność w tym, nabierającym znaczenia, obszarze geopolitycznym staje się zatem wskazana, a nawet nieodzowna. Ze względu na niebagatelną odległość między obu kontynentami, ograniczone finanse, którymi dysponuje zarówno polski rząd, jak i parlamenty wyspiarskich państw południowego Pacyfiku, a także (a może przede wszystkim) stosunkowo krótki okres pełnej suwerenności, nie nawiązano wielu znaczących relacji dyplomatycznych. Jednakże opisane wyżej zmiany na arenie międzynarodowej, wzrost znaczenia Rzeczypospolitej Polskiej (RP), jako członka Unii Europejskiej i silnego reprezentanta Europy Środkowo-Wschodniej, a także rozwój technologiczny ułatwiają utrzymywanie bliskich stosunków między omawianymi kontynentami. Celem objęcia ochroną konsularną miejscowej Polonii² lub też reprezentowania interesów RP w poszczególnych państwach Oceanii, zdecydowano się na ustanowienie przedstawicielstw polskich w krajach przyjmujących na terenie Pacyfiku.

Realizacją stosunków dyplomatycznych Rzeczypospolitej z państwami Oceanii zajmuje się Departament Azji i Pacyfiku,

² Taki obowiązek ciąży bowiem na władzach polskich zgodnie z art. 6, pkt 2 Konstytucji RP z 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 1997 nr 78, poz. 483), która stanowi, że „Rzeczpospolita Polska udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.

działający przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Będąc jednostką pomocniczą resortu dyplomacji, zajmuje się on koordynacją działań w zakresie polityki zagranicznej zarówno w wymiarze współpracy bilateralnej, jak i dotyczącej całego regionu Pacyfiku. Departament prowadzi współpracę z *The Asia-Europe Meeting* (ASEM), *The Asia-Europe Foundation* (ASEF), *The Association of Southeast Asian Nations* (ASEAN), a także *The ASEAN Regional Forum* (ARF) i innych³.

Pojęcia „Oceania” oraz „Pacyfik” nie są terminami naukowymi, dlatego ich definicji próżno szukać w aktach prawnych. Należy wskazać odniesienie terytorialne przywołanych pojęć, nie są one bowiem zamienne. Pacyfikiem zwykło nazywać się łącznie ogół państw niepodległych, a także terytoriów zależnych na Oceanie Spokojnym. Do definicji tej, formalnie od czasów powstania idei *Pacific Rim* (Pierścienia Pacyfiku)⁴ w 1989 r., dodaje się także kraje ASEAN oraz państwa nadbrzeżne Ameryki Północnej i Południowej. Pojęciem węższym, odnoszącym się jedynie do grupy wysp leżących na środkowym oraz południowo-zachodnim Oceanie Spokojnym, jest Oceania. Będąc częścią kontynentu Australijskiego, podlega dodatkowemu podziałowi ze względu na kryteria etnologiczne i geograficzno-

³ Szerzej na temat relacji dyplomatycznych Polski z państwami Pacyfiku: J. Siekiera, *Utrzymywanie przez Rzeczpospolitą Polską stosunków dyplomatycznych i konsularnych z państwami Pacyfiku*, „Kwartalnik Towarzystwa naukowego Australii, Nowej Zelandii i Oceanii” 4/2011 Kraków.

⁴ Więcej na ten temat zob.: E. B. Staatsa, *East-West Center: progress and problems. Report to Congress*, 1978, s. 9; *The East-West Center and the Pacific*. Los Angeles 1985, s. 3–27.

-historyczne, na Mikronezję, Polinezję i Melanezję. Na potrzeby niniejszego opracowania, użyte zostanie pojęcie *Pacyfik*, jako południowa część Oceanu Spokojnego, obejmująca następujące suwerenne państwa: Australia, Fidżi, Kiribati, Nauru, Nowa Zelandia, Papua-Nowa Gwinea, Samoa, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Wyspy Salomona wraz z państwami stowarzyszonymi⁵ z Nową Zelandią: Niue i Wyspami Cooka oraz państwami stowarzyszonymi ze Stanami Zjednoczonymi: Federacją Mikronezji, Palau i Wyspami Marshalla⁶.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych mogło w rezultacie autonomicznie kształtować politykę zagraniczną, a z prawnomiędzynarodowego punktu widzenia, realizować jeden z wyznaczników suwerenności, tj. *ius legationis*. Prawo nawiązywania relacji dyplomatycznych, wyrażające się w praktyce w przyjmowaniu (legacja bierna) i wysyłaniu (legacja czynna) przedstawicieli dyplomatycznych, egzekwowane było względem Pacyfiku jedynie wobec dwóch krajów. Przez dłuższy czas bowiem

⁵ Rzeczony status podmiotu międzynarodowego jest zgodny z zasadą Organizacji Narodów Zjednoczonych, wyrażoną w Rezolucji 1541 (XV) przyjętej na podstawie raportu Czwartej Komisji z dnia 15 grudnia 1960 r.; dokument dostępny na stronie internetowej Archiwów ONZ: [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1514\(XV\)&Lang=E&Area=RESOLUTION](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1514(XV)&Lang=E&Area=RESOLUTION), [Dostęp: 9.08.2015].

⁶ Sporządzone na podstawie bardzo szczegółowej i na bieżąco aktualizowanej strony internetowej amerykańskiej Centralnej Agencji Wywiadowczej (CIA): <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> (9.08.2015) oraz strony internetowej AzjaPacyfik.pl powstałej z inicjatywy Departamentu Azji i Pacyfiku przy polskim MSZ: <http://www.azjapacyfik.pl/> [Dostęp: 9.08.2015].

jedynymi misjami dyplomatycznymi RP były konsulaty generalne w Australii i Nowej Zelandii. W tych dwóch krajach znajdowały się, i znajdują nadal, największe skupiska polskiej diaspory w tamtym regionie. Przez kilka dekad Polska utrzymywała oficjalne stosunki jedynie z kilkoma państwami z obszaru Pacyfiku Południowego, tj. Australią, Nową Zelandią, Papuą-Nową Gwineą, Vanuatu, Palau oraz Wyspami Marshalla⁷. Jednakże od 2005 r., dzięki podstawie prawnej dalszych działań, jaką była zgoda Rady Ministrów, prowadzone były rozmowy w celu rozpoczęcia procedur nawiązania relacji dyplomatycznych z innymi wyspiarskimi państwami. Na przestrzeni 2014 oraz 2015 r. Polska podpisała dokument o zawiązaniu oficjalnych stosunków dyplomatycznych z Fidżi, Nauru, Kiribati oraz Federacją Mikronezji⁸.

Postaci czołowych ambasadorów i konsuli w Oceanii

Obecnie ambasadorem Rzeczypospolitej Polskiej w Australii jest Paweł Milewski. Dyplomata posiada wykształcenie sinologiczne. Skończył także studia w Chinach, co jest nie bez

⁷ Por: *Stosunki dyplomatyczne Polski: informator: Azja, Zakaukazie, Australia i Oceania 1918–2009*, t. III, K. Szczepanik, A. Herman-Łukasik, B. Janicka (red.), Warszawa 2010, s. 24, 207, 220, 227, 278; List Ambasadora Pawła Milewskiego do autorki z dnia 10.11.2013; strona internetowa Ministerstwa Spraw Zagranicznych:

https://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/polskie_placowki [Dostęp: 9.08.2015].

⁸ Wywiad z Ambasadorem Zbigniewem Gniatkowskim w Nowej Zelandii, Wellington 6.03.2015 r.

znaczenia. Pekin bowiem jest uważany za najważniejszego partnera handlowego Australii. Ambasador złożył listy uwierzytelniające Gubernator Generalnej, Quentin Bryce 30 kwietnia 2013 r. Dodatkowo, z dniem 29 października, zakres jego funkcji dyplomatycznych rozszerzył się na Papuę Nową Gwineę (PNG). Państwo to także podlega kompetencji terytorialnej Ambasady w Canberze. Akt jednostronny, jakim jest ustanowienie stosunków dyplomatycznych z PNG motywuje się wektorem polskiej polityki zagranicznej. Celem Polski jest bowiem niestałe członkostwo w Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych na lata 2018–2019. Międzynarodowe poparcie w tej sprawie ma kluczowe znaczenie dla powodzenia tego, ważnego dla Warszawy, przedsięwzięcia. Dalsze nawiązywanie prawnych, oficjalnych relacji z wyspiarskimi państwami Oceanu Spokojnego stworzy dodatkową możliwość wymiany wzajemnych poparc w żywotnych dla Polski kwestiach, a tym samym umocni zabiegi umacniania pozycji RP na globalnej arenie⁹.

Oprócz placówki dyplomatycznej, na terenie Związku Australijskiego¹⁰ znajduje się także Konsulat Generalny

⁹ *Ibidem*; Odpowiedz Anny Fotygi, byłej Minister Spraw Zagranicznych na interpelację poselską posła Karola Karskiego nr 2663w sprawie stosunków dyplomatycznych utrzymywanych przez Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami oraz uznawania innych podmiotów terytorialnych za państwa; strona internetowa Ambasady RP w Australii: <http://www.canberra.msz.gov.pl/pl/ambasada/ambasador/>; http://www.azjapacyfik.pl/index_2501.php?b_2501=128 [Dostęp: 9.08.2015].

¹⁰ *Commonwealth of Australia* to oficjalna nazwa państwa zgodnie z postanowieniami Konstytucji Australii (*Commonwealth of Australia Constitution Act*) z dnia 1 czerwca 2003r.

w Canberze, który jest organem pomocniczym Reginy Jurkowskiej, a także cztery konsulaty honorowe. Warto w tym miejscu podać nazwiska urzędników, którzy, zgodnie z prawem międzynarodowym, jak i wewnętrznym, powołani zostali także wśród obywateli państwa przyjmującego¹¹. Nad Konsulatem Honorowy RP w Melbourne sprawuje pieczę George Luk, w Adelajdzie jest to Małgorzata Hill, w Perth – Paul Bitdorf oraz w Brisbane – Brian Kilmartin¹².

Ze względu na rosnące zainteresowania regionem Azji i Pacyfiku, przede wszystkim ze strony polskich turystów, konsulowie honorowi w Australii odnotowywali wysokie zainteresowanie uzyskaniem zaświadczenia posiadania polskiego. O takie dokumenty występowały osoby posiadające także drugie obywatelstwo. Motywem owego zainteresowania okazała się chęć podjęcia pracy lub studiów na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Realizacja funkcji konsularnych przez polskie placówki w Australii i Nowej Zelandii zdeterminowana jest w znacznym stopniu przez klęski żywiołowe¹³. Co istotne z punktu widzenia kulturalnej integracji bilateralnej, konsulowie angażują się w polonijne festiwale w Australii. Należy wymienić takie

¹¹ Stanowi o tym art. 22 Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z 24 kwietnia 1963 r.; J. Sutor, *Leksykon dyplomatyczny*, Warszawa 2010, s. 217–218; Zapis stenograficzny z 72. posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej, Warszawa 22 XI 2002 r. pod hasłem Rola i działalność konsulów honorowych w Polsce.

¹² Strona internetowa Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Handlu Australii: <http://protocol.dfat.gov.au/Consulate/view.rails?id=162> (9.08.2015).

¹³ Należy w tym miejscu przywołać druzgocące całe miasto trzęsienie ziemi w Christchurch w Nowej Zelandii w roku 2011 [przypomina J. S.].

wydarzenia, jak PolArt, Polish Festival at Federation Square w Melbourne, Polish Christmas at Darling Harbour w Sydney, czy Polish Harvest Festival „Dożynki” w Adelajdzie¹⁴.

Z Nową Zelandią łączą Polskę bliskie relacje od czasów II wojny światowej. Wzruszająca historia dzieci z Pahiatua, ich późniejszego wkładu w budowę nowopowstałego państwa nowozelandzkiego oraz szacunek i wdzięczność obywateli *Aotearoa*¹⁵ stanowią podwaliny pod nawiązanie oraz utrzymywanie przyjaznych stosunków dyplomatycznych¹⁶. Ambasadorem RP w Wellington jest od 17 września 2014 r. Zbigniew Gniatkowski. Jego kilkumiesięczna dopiero kadencja pokazuje skupienie na wzmożeniu współpracy politycznej, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa, a także ugruntowaniu podstaw prawnych i ekonomicznych do wzrostu wymiany handlowej pomiędzy Polską a Nową Zelandią. Przykładem jest tutaj patronat nad nową inicjatywą w postaci stowarzyszenia przedsiębiorców „POLANZ” w Auckland¹⁷. Poprzedniczką Zbigniewa Gniatkowskiego była Beata Stoczyńska, która złożyła listy akredytacyjne 25 lutego

¹⁴ Raport Polskiej Służby Konsularnej za 2012 rok przygotowany przez MSZ, Departament Konsularny, Warszaw, czerwiec 2013 r.

¹⁵ Nazwa Nowej Zelandii w języku maoryskim tłumaczona jest jako „Kraj długiej, białej chmury”.

¹⁶ Szerzej na temat historii Dzieci z Pahiatua zob.: D. Zdziech, *Pahiatua- „Mała Polska” małych Polaków*, Kraków 2007 oraz *Z Sybiru na drugą półkulę: wojenne losy Polskich Dzieci z Pahiatua*, Lublin 2007.

¹⁷ Autorka obserwowała działania Ambasady oraz grup Polonijnych podczas swojego pobytu naukowego w Nowej Zelandii w okresie luty-maj 2015 r. Szerzej na temat założeń oraz funkcjonowania POLANZ – Polish New Zealand Business Association: <http://polanz.nz/> (9.08.2015).

2010 r. Obecnie sprawujące ona funkcję dyrektora Departamentu Azji i Pacyfiku¹⁸. Działania byłej ambasadorki skoncentrowane były przede wszystkim na polsko-nowozelandzkiej wymianie kulturalnej. Cele *stricte* polityczne, takie jak reprezentacja kraju, realizacja polskiej polityki zagranicznej, a także promocja walorów Polski, stanowią niewątpliwie podstawowe zadania szefa ambasady. Jednakże w przypadku słabo rozwiniętej wymiany gospodarczej oraz znikomej liczby traktatów, kwestie wchodzące w zakres kultury stają się fundamentalne. Jak bowiem stwierdziła Beata Stoczyńska: „Kultura jest wyznacznikiem rangi i ważności naszego państwa. Jest tą wartością, która określa naszą tożsamość i jednocześnie jest bezkonfliktową platformą porozumienia”¹⁹. Co warte podkreślenia, między Wellington i Warszawą nie występują znaczne różnice obyczajowe. Oba państwa należą do kręgu kultury zachodniej, przejawiającego się wartościami judeo-chrześcijańskimi. „Dla Nowozelandczyków kultura polska jest częścią kultury Europy. [...] Dlatego, między innymi polskie dzieła kultury są dobrze rozumiane, cenione”²⁰, dodaje była ambasador.

Zgodnie z potrzebami licznej Polonii w Nowej Zelandii (6 tys. – J. S.), polski MSZ zdecydował się na ustanowienie dwóch misji konsuli honorowych na Wyspie Północnej i Południowej.

¹⁸ Wywiad z Ambasadorem Tytułarnym, posiadających najwyższe w polskiej służbie dyplomatycznej oznaczenie, Jerzym Więclawem, Warszawa 15.05.2015 r.

¹⁹ Cytat za Beatą Stoczyńską z wywiadu opublikowanego na stronie Ambasady RP w Wellington: <http://www.wellington.polemb.net/index.php?document=206> (9.08.2015).

²⁰ *Ibidem*.

W Auckland rezyduje Bogusław Nowak, który zastąpił 1 grudnia 2013 r. Johna Roy-Wojciechowskiego, jednego z dzieci z Pahiatua. Z kolei w Christchurch, na mocy decyzji z dnia 1 lutego 2011 r., Radosław Sikorski, były sekretarz stanu, mianował Winsome Dormer Konsulem Honorowym RP²¹. Pani Konsul jako były dyrektor przedsiębiorstwa morskiego aktywnie angażuje się w działalność polskich flot rybackich. Do głównych kierunków działalności placówki w Christchurch należy zaliczyć zatem opiekę nad obywatelami polskimi, ale i statkami pod polską banderą wraz z ich pasażerami oraz załogą podczas pobytu na terenie okręgu konsularnego²².

Ciekawym wydaje się być porównanie postaci byłego i obecnego konsula honorowego w największym mieście Nowej Zelandii, będącym jednocześnie najliczniejszym skupiskiem Polonii – Auckland. John Roy-Wojciechowski został zaprzysiężony na urząd honorowy 26 marca 1999 r. Dzięki licznym i doniosłym akcjom na rzecz Polonii nowozelandzkiej, pogłębienia przyjacielskich relacji dwóch narodów oraz ogromnemu wkładowi w rozpowszechnianie historii i kultury Polski w państwie Maorysów, konsul zyskał poparcie wśród emigrantów oraz

²¹ Decyzja nr 7 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie ustanowienia Konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej w Christchurch; list z Ambasady RP w Wellington do autorki z dnia 12 maja 2011 r.

²² Wywiad autorki z Winsome Dormer, Christchurch 16.03.2015r.; biuletyn Ambasady RP w Wellington, 18.04.2011r., dostępny na http://www.polonიაauckland.co.nz/PDF_FILES/NEWSLETTER%2005%202-2011_PL-2.pdf oraz <http://www.wellington.polemb.net/index.php?document=268> (9.08.2015).

rodowitych mieszkańców Auckland. Wśród jego licznych działań należy wymienić powołanie fundacji „Polskie Dziedzictwo Kulturalne w Nowej Zelandii” (*Polish Heritage Trust in New Zealand*)²³, Polskiego Muzeum w Auckland²⁴, wyłożenie funduszy na nauczanie przedmiotu język polski i kultura na Uniwersytecie Auckland²⁵, a także uruchomienie Polskiego Klubu Literackiego wraz z organem prasowym *Krzyżem Południa*²⁶. Bogusław Nowak natomiast, z wykształcenia dziennikarz, związał się zawodowo z turystyką. Jako właściciel biura podróży w Auckland, od początku pobytu w Nowej Zelandii promował Polskę i jej kulturę, pisywał artykuły w tamtejszej prasie, prowadził polskie audycje w radiu. Funkcję konsula honorowego zaproponowała mu Beata Stoczyńska w dowód jego licznych zasług oraz dużego potencjału w zacieśnianiu polsko-nowozelandzkich więzi²⁷.

²³ Fundacja została utworzona 17 września 1999 r. na podstawie ustawy *The Charitable Trusts Act 1957* z 4 października 1957 r. (Public Act 1957 No 18). W podobny sposób zostały zarejestrowane również pozostałe liczne stowarzyszenia polonijne.

²⁴ Elektroniczna wersja bogatej kolekcji Polskiego Muzeum w Auckland: http://www.polishheritage.co.nz/polish/pl_heritage_trust.html [Dostęp: 9.08.2015].

²⁵ Szersze informacje na temat polskich przedmiotów znajdują się na stronie internetowej Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Auckland, <http://www.calendar.auckland.ac.nz/courses/prescriptions/arts/polish.html> [Dostęp: 9.08.2015].

²⁶ Wywiad autorki z Konsulem Johnem Roy-Wojciechowskim, Auckland 9.04.2015r.; odnośnie bogatej działalności byłego Konsula Honorowego zob. jego autobiograficzną książkę pod redakcją J. Roy-Wojciechowskiego i A. Parkera, *Polski Nowozelandczyk: nadzwyczajna historia życia dziecka z Polesia*, Lublin 2006.

²⁷ Wywiad z Konsulem Bogusławem Nowakiem, Auckland 25.02.2015 r.; rozmowa z dr Dariuszem Zdziechem, prezesem Towarzystwa Naukowego Australii, Nowej Zelandii i Oceanii, Kraków 6.08.2015r.

Niedoceniana tak wielokrotnie wymiana turystyczna stanowi bardzo często zaczyn do przybliżenia relacji obywateli, a następnie, utrzymywania międzypaństwowych stosunków dyplomatycznych. Drugim przykładem obrazującym ten fakt na terenie Pacyfiku jest aktywność Bożeny Jarnot, Konsul Honorowej w Honolulu, na Hawajach. Jako właściciel biura podróży skierowanego głównie do polskich turystów, dynamicznie promuje polską kulturę wśród Hawajczyków, jak również propaguje tradycje tego stanu w Polsce. Dbanie o interesy Rzeczypospolitej oraz kreowanie jej dobrego wizerunku na terenie wysp realizowane jest przez panią konsul poprzez szereg festiwali muzycznych, a także publikację przewodnika po wyspie także w języku polskim²⁸. Podsumowując trzy różne kierunki działalności konsularnej przybliżonych postaci, należy wskazać na ich wspólny mianownik; propagowanie ojczystej kultury na rzecz bardziej efektywnej, wielowymiarowej współpracy bilateralnej.

Należy na koniec przywołać osobę Honorowego Konsula Generalnego na Timor Wschodni. Sakib Awan rezyduje w stolicy – Dili na wyspie Timor, która znajduje się w kompetencji Ambasady RP w Dżakarcie. Akredytację dyplomatyczną na Timor Wschodni posiada bowiem ambasador w Indonezji²⁹. Konsulat Generalny

²⁸ Strona internetowa Konsulatu Honorowego RP w Honolulu: <http://www.hawaiiipolonia.com/index.php?m=49> [Dostęp: 9.08.2015].

²⁹ Obecnie Ambasadorem RP w Indonezji jest Tadeusz Szumowski, były ambasador Australii oraz zastępcą dyrektora w Departamencie Afryki, Azji, Australii i Oceanii w latach 2011–2013:

współpracuje z Wydziałem Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady w Dżakarcie w ramach promocji gospodarczej. Inicjatorem tej kooperacji był właśnie Sakib Awan³⁰. Zgodnie z raportem przedstawionym przez MSZ na rok 2012, konsul w Timorze Wschodnim zajmuje ważną pozycję w miejscowych strukturach środowisk politycznych i gospodarczych³¹. Poprzez organizację sympozjów ekonomicznych oraz konferencje dotyczące inwestycji w Polsce, konsul Awan gromadzi przedstawicieli sektora państwowego i prywatnego, przedstawiając im warunki dla inwestycji w Polsce. Niezwykle istotną kwestią jest także realizacja rządowego programu Polska Pomoc (*Polish Aid*). Poprzez bezpośrednie zaangażowanie polskich wolontariuszy wewnątrz krajów rozwijających się możliwe jest rozpowszechnienie wiedzy o potrzebach i problemach tamtejszych mieszkańców³².

http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/inne_kontynenty/azja_i_pacyfik/nominacja_ambasadora_w_indonezji (9.08.2015).

³⁰ 27.11.2013 r. odbyła się oficjalna wizyta Sakiba Awana na Timorze Wschodnim, gdzie wspólnie zorganizowano seminarium pt. „*Poland's Participation in the Timor Leste Strategic Development Plan 2011–2030 Through Trade and Investment*”; list Romualda Morawskiego, kierownika Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Dżakarcie do autorki z dnia 12.11.2013 r.; list Konsula Generalnego Sakiba Awana do autorki z dnia 10.11.2013 r.

³¹ Raport Polskiej Służby Konsularnej...

³² Przedsięwzięcie inauguracyjne pomocowy program Polska Pomoc w Timorze Wschodnim został uruchomiony w grudniu 2013 r.: http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/inne_kontynenty/azja_i_pacyfik/0_polska_pomoc_po_raz_pierwszy_w_timorze_wschodnim (9.08.2015).

Refleksje końcowe – perspektywy dalszej współpracy

Przedstawione sylwetki współczesnych dyplomatów na Pacyfiku ukazują złożony obraz działań polskiego MSZ w tym wciąż niedocenianym, gdyż niezbadanym, regionie geopolitycznym. Angażowanie się przedstawicieli misji oraz urzędników konsularnych w codzienne sprawy Polonii oraz obywateli państw przyjmujących tworzy grunt pod przyjazne relacje bilateralne. Z uwagi na znaczące odległości, nikłą wymianę handlową oraz nieliczne umowy międzynarodowe, stosunki dyplomatyczne Polski z wyspiarskimi państwami Oceanu Spokojnego w znaczącym stopniu różnią się od tych, z państwami na innych kontynentach. Jednakże polski resort dyplomacji trafnie kieruje swoje misje do krajów, które znajdują się na drodze do ekonomicznego rozwoju. „XXI wiek wiekiem Pacyfiku”, hasło powtarzane przez zachodnich obserwatorów, dociera także do polityków w Warszawie. Chcąc zapewnić sobie rolę liczącego się podmiotu prawnomiędzynarodowego, RP musi szukać kontaktów także z dala od swojego regionu, tj. globalnie. Poprzez stopniowe nawiązywanie relacji w formie wymiany kulturalnej czy turystycznej, państwa Pacyfiku wraz ze swoimi mieszkańcami zaczną postrzegać Polskę jako ciekawe i dogodne miejsce do prowadzenia inwestycji, budowania współpracy międzynarodowej, a także kształtowania porządku na świecie. Co także warte podkreślenia, realizując współpracę bilateralnie, łatwiej jest Polsce

zyskać uznanie w całym regionie Pacyfiku Południowego, który także zacznie postrzegać Warszawę jako aktywnego reprezentanta Europy Środkowschodniej.

Bibliografia:

I Literatura:

1. Roy-Wojciechowski J., Parker A., Polski Nowozelandczyk: nadzwyczajna historia życia dziecka z Polesia, Lublin 2006.

2. Siekiera J., Utrzymywanie przez Rzeczpospolitą Polską stosunków dyplomatycznych i konsularnych z państwami Pacyfiku, „Kwartalnik Towarzystwa naukowego Australii, Nowej Zelandii i Oceanii” 4/2011.

3. Sutor J., Leksykon dyplomatyczny, Warszawa 2010.

4. Szczepanik K., Herman-Łukasik A., Janicka B. (red.), Stosunki dyplomatyczne Polski: informator: Azja, Zakaukazie, Australia i Oceania 1918–2009, t. III, Warszawa 2010.

5. Terry S., Where the wave of the future will crest? “The Christian Science Monitor” 1982, September 28,.

6. The East-West Center and the Pacific, East-West Center, Los Angeles 1985.

7. Zdziech D., Pahiatua- „Mała Polska” małych Polaków, Kraków 2007.

8. Z Sybiru na drugą półkulę: wojenne losy Polskich Dzieci z Pahiatua, Lublin 2007.

II Dokumenty:

1. Commonwealth of Australia Constitution Act z dnia 1 czerwca 2003 r.

2. Decyzja nr 7 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie ustanowienia Konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej w Christchurch.

3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 nr 78, poz. 483).

4. Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z 24 kwietnia 1963 r. (Dz. U. 1965 nr 37, poz. 233).

5. Odpowiedź ministra spraw zagranicznych na zapytanie nr 2663 w sprawie stosunków dyplomatycznych utrzymywanych przez Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami oraz uznawania innych podmiotów terytorialnych za państwa, Warszawa, dnia 29 maja 2007 r.

6. The Charitable Trusts Act 1957 z dnia 4 października 1957 r. (Public Act 1957 No 18).

III Inne:

1. List Ambasadora Pawła Milewskiego do autorki z dnia 10.11.2013 r.

2. List Konsula Generalnego Sakiba Awana do autorki z dnia 10.11.2013 r.

3. List Romualda Morawskiego do autorki z dnia 12.11.2013 r.
4. List z Ambasady RP w Wellington do autorki z dnia 12.05.2011 r.
5. Raport Polskiej Służby Konsularnej za 2012 rok przygotowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Departament Konsularny, Warszaw, czerwiec 2013 r.
6. Rozmowa z Dariuszem Zdziechem, Kraków 6.08.2015 r.
7. Staats E. B., East–West Center: progress and problems. Report to Congress, 1978.
8. Wywiad z Ambasadorem Zbigniewem Gniatkowskim, Wellington 6.03.2015 r.
9. Wywiad z Ambasadorem Jerzym Więclawem, Warszawa 15.05.2015 r.
10. Wywiad z Konsul Winsome Dormer, Christchurch 16.03.2015 r.
11. Wywiad z Konsulem Bogusławem Nowakiem, Auckland 25.02.2015 r.
12. Wywiad z Konsulem Johnem Roy-Wojciechowskim, Auckland 9.04.2015 r.
13. Zapis stenograficzny z 72. posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej, Warszawa 22 XI 2002 r. pod hasłem Rola i działalność konsulów honorowych w Polsce.

IV Strony internetowe:

1. Strona internetowa Ambasady RP w Wellington:
<http://www.wellington.polemb.net/index.php?document=206>

(9.08.2015).

2. Strona internetowa Archiwów Organizacji Narodów Zjednoczonych:

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1514\(XV\)&Lang=E&Area=RESOLUTION](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1514(XV)&Lang=E&Area=RESOLUTION), (9.08.2015).

3. Strona internetowa Centralnej Agencji Wywiadowczej: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> (9.08.2015).

4. Strona internetowa Konsulatu Honorowego w Honolulu: <http://www.hawaiipolonia.com/index.php?m=49> (9.08.2015).

5. Strona internetowa portalu AzjaPacyfik.pl: <http://www.azjapacyfik.pl/> (9.08.2015).

6. Strona internetowa Ministerstwa Spraw Zagranicznych: https://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/polskie_placowki/ (9.08.2015).

7. Strona internetowa POLANZ: <http://polanz.nz/> (9.08.2015).

8. Strona internetowa Polskiego Muzeum w Auckland: http://www.polishheritage.co.nz/polish/pl_heritage_trust.html (9.08.2015).

9. Strona internetowa Stowarzyszenia Polaków w Auckland: <http://www.polonიაauckland.co.nz> (9.08.2015).

10. Strona internetowa Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Auckland, <http://www.calendar.auckland.ac.nz/courses/prescriptions/arts/polish.html> (9.08.2015).

Streszczenie

Referat ma na celu przedstawienie ważnych dla relacji Polska-Pacyfik postaci polskich dyplomatów. Specyfika regionu Oceanu Spokojnego, jego położenie względem Europy, relatywnie mała wymiana handlowa, a także nieliczne stosunki dyplomatyczne z państwami Pacyfiku Południowego sprawiają, iż nie jest to kierunek priorytetowy polskiej dyplomacji. Jednak, jak wskazują zachodni badacze, rola Oceanii stopniowo acz znacząco rośnie, deklasującym tym samym dotychczasowy prym Wspólnoty Atlantyku. Starania Warszawy o nawiązanie, a następnie pogłębianie przyjaznych relacji z państwami Pacyfiku spowodowane są m.in. potrzebą ustanowienia partnerstwa strategicznego na gruncie politycznym i ekonomicznym. Ma to kluczowe znaczenie dla Polski, która dąży do umocnienia jej roli na arenie międzynarodowej. Polscy ambasadorzy oraz konsulowie zawodowi, a także honorowi, działają na wielu płaszczyznach współpracy bilateralnej, nierzadko wykraczając poza obowiązki wynikające z Konwencji Wiedeńskich. To dzięki codziennej pracy dyplomatów z Polski, dwa tak odległe geograficznie i społecznie regiony mogą współdziałać na rzecz obopólnych korzyści. Już teraz należy wymienić nazwiska Johna Roy-Wojciechowskiego, byłego Konsula Honorowego RP w Auckland, którego wieloaspektowa aktywność znacząco wpłynęła na rozwój relacji polsko-nowozelandzkich, Bożeny Jarnot – Konsul Honorowej na

Hawajach, angażującej się w popularyzację polskiej kultury na Wyspach oraz Ambasadora RP na Australię oraz Papuę Nową Gwineę, Pawła Milewskiego, który jest wysłannikiem MSZ w ustanawianiu kolejnych stosunków dyplomatycznych na Pacyfiku.

Słowa kluczowe: dyplomacja, polscy dyplomaci, polska polityka zagraniczna, sprawy międzynarodowe, Pacyfik, Pacyfik Południowy, Australia, Nowa Zelandia

Summary

The paper aims to illustrate profiles of important Polish diplomats in relations between Poland and the Pacific. The characteristics of the Pacific region, its geopolitical position towards Europe, the relatively small trade, as well as limited diplomatic ties do not pose a priority direction to Polish diplomacy. However, as been shown by Western scholars, the role of Oceania gradually increases, neglecting the existing supremacy of the Atlantic Community. Warsaw efforts to maintain and then to deepen friendly relations with the Pacific are caused by various reasons. There is a need for establishment strategic partnerships on the political and economic basis. This is crucial for Poland, which looks to strengthening its role on the international arena. Polish ambassadors and consuls, including honorary consuls work on

many areas of bilateral cooperation, often beyond the obligations under the Vienna Convention. That is the daily work of Polish diplomats, which allows bringing closer two distant regions (in both geographic and social sense) for our mutual benefit. Some significant names have to be recalled already here: John Roy-Wojciechowski, former Honorary Consul of Poland in Auckland, whose multidimensional activity influenced development of Polish-New Zealand relations, Bożena Jarnot, Honorary Consul in Hawaii, involved in popularising Polish culture in the UK and Paweł Milewski, Polish Ambassador to Australia and Papua New Guinea, who is the Foreign Ministry envoy to establish further diplomatic relations with the Pacific.

Keywords: diplomacy, Polish diplomats, Polish foreign affairs, international relations, Pacific, South Pacific, Australia, New Zealand